

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kérlatok nem adóznak vissza.

KÖZÉRDEK

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz fordva vagy
vidékre postai küldvé
egész évre 4 frt.
félre 2 frt.
húgyedre 1 frt.

Hirdetmények díja.
3 hasabos petit sorrett, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Az „Unirea.”

A balázsfalvi „Unirea; foie bisericesca-politica,” melynek most dr. Victoru Szmigelski a felelős szerkesztője és kiadója, mióta a közönségben állott dr. Vánca érsek elhunyt, néha különös modorban felel meg egyházi politikai feladatának. E modor semmiképpen sem azonos a lekipásztorok békitő, szeretetteljes hivatásával, legkevésbé felel meg egy magyar állampolgár feladatának és éppen nem egy tuós tanár kötelességeinek.

Mi nem foglalkoztunk sem Lukaciú ur viselt dolgaival, melyekben némely balázsfalvi urak éppen nem látják azon hibákat, melyeket püspöke látott s nem foglalkoztunk Popovicu Auréllal, sem a Replikával. De a midőn vármegyénk határain belül, a gör. cath. érsekség székhelyén megjelenő egyházi politikai lap nyíltan azok pártjára áll, a kik tulzásaikkal és nemzetiségi igaztásaikkal a magyar állam békéjét, lakosainak jó egyetértését zavarni akarják, lehetetlen megütődésünknek és sajnálkozásunknak kifejezést nem adnunk, őszintén bevallva, hogy több higgadságot, az igazság és a történelmi hűség iránt nagyobb fogékonyságot és alaposabb tudást tételeztünk fel dr. Szmigelski urról.

Az „Unirea” f. hó 9-én megjelent 36-ik száma vezércikkében „Sperarea noastră” czim alatt ugyanis így kiált fel:

A magyar sovínismus orgiáit ünnepli. Popovicot 4 évi elzárásra ítélték, noha ünnepélyesen azt vallotta, hogy a Replica szerzője (nem más mint) a magyarországi összes egyetemi fiatalság, főleg, hogy eddig egyszer sem volt büntetve.

E büntetés sulyossága, a kir. ügyész kihívó magaviselete, az egész tárgyalás alatt nyilvánult cynismus, együtt véve tisztán bizonyítják, hogy a mi történt, felsőbb parancsra történt.

A rendszeres üldözések korszaka ezentul inaugurálva van, még pedig hivatalosan.

S mikor történik mindez? Ép azon időpontban, mikor egy, a magyaroknál hasonlíthatatlanul hatalmasabb, miveltebb, vagyonosabb és dicsőbb nemzet azon meggyőződésre jutott, hogy nem az üldözés, nem a megfélemlítés az alkalmas eszköz valamely nemzet feletti uralkodásra.

Egész emberöltőkön át küzdött Irland népe jogaiért. Törvényszerű törekvéseire csak megfélemlítés, csak hajsza volt a válasz.

Nélkülöztek minden polgári jogot. Nem volt nekik megengedve sem vallásuk szabad gyakorlása, sem anyanyelvük nvelése. Nem volt szabad ingatlan vagyonnal birniok. Saját földjükön cselengőkkel tették őket. A tömlőcöket fiaikkal és leányaikkal töltötték meg. Azoknak számát, kik megölték, meg sem lehet mondani.

S mi volt az eredmény?

Az irek túrték. A szenvedés megedzette őket. A vértanuk vére hősöket termelt és nevelt. Az egész nép megifjodott ősei vérében. S Anglia, a büszke Albion engedni volt kénytelen.

Kövelték (a magyarok) őket, mig elnyomásról volt szó. Most már, hogy az angolok jó utra térnek, nem követik őket. Azt hiszik, hogy megtehetik, mit az angolok egész hatalmukkal meg nem tehettek.

Próbálják meg. A megkisérlés saját akaratuktól függ. Nem fogják azon okos embereket követni, kik okulnak a más kárán. Ők a saját kárukon fognak okulni.

Előre hát a megkezdett uton. Per tervezetik minden lap ellen, foglalják le, zárják be az összes szerkesztőket, kiadókat és munkatársakat, töröljék el a felekezeti iskolákat, tiltsák el a nem magyar nyelvnek tanítását, vessenek börtönbe minden oláh papot, oszlássanak fel minden román bankot s minden román együletet, sajátítsák

ki az oláhokat és tiltsák el, hogy többé ne vehessenek birtokot. Előre az angoloktól nyert uton. Most az ideje. Használják a mig nem lesz igen késő.

De egy jusson eszökbé. Jusson eszökbé, hogy ők nem angolok, hanem csak magyarok. Az angolok hatalmasak, ők liliputiak; az angolok uralkodnak a világ felett, ők még az országban sem; az angoloknak van muljok, nekik jelenjük sínes, az angolok dús gazdagok, ők koldusok (calici). Az angolok megengedhetik magoknak azt a fényűzést, hogy üldözzék az ireket, nemzeti lételük veszélyeztetése nélkül. A magyarok a nemzetiségek üldözésével saját sirjokat ássák meg. Mivel az angolok elegen vannak és elég erősek arra, hogy az irek nélkül is fennállhassanak. A magyarok a nemzetiségek és főleg az oláhok nélkül fenn nem állhatnak.

A sovínismus kitörései arra vallanak, hogy közeledik a vég-kifejldés, annál gyorsabban, minél inkább nőni fog az üldözés.

A kolozsvári ítélet megörvendeztetett bennünket. Soha nemes ügy nem diadalmaszkodott szenvedés nélkül. A nélkül, hogy szenvednénk, még sem jutunk eredményhez. A kolozsvári ítélet sulyossága, diadalunk záloga.

A vízbe fulló akkor kiáltoz leginkább, a mikor fenyegeti a veszély. A sovínismus ijedtében vonit.

Közel van a megtikkadáshoz.

Miben van tehát a mi bizakodásunk?

Az ellenünk megkezdett hajszában.

A ki még azt se tudja, hogy mi különbösg van az irlandiak s a mi helyzetünk között; a ki Magyarország ezredéves dicső multját megtagadja, jelenét nem ismeri, az államellenes cselekményeket dicsóiti s azok jogos megtorlásában üldözést lát, hogyan lehet egy egyházi politikai lap vezetője s hogyan nézheti el a balázsfalvi főtiszt, helynök ur, hogy egy köréhez tartozó, nyíltan fellépjen ily modorban és ily állításokkal, melyeknek izgató hangja veszedelmes irányzatnak ad új tápot.

Tartozkodunk cáfolatokba ereszkedni, ámbar arra mindég készen vagyunk. De kérve kérünk minden higgadtan gondolkozó magyart és románt hogy ilyen körünkben szokatlan hangot és irányzatot a leghatározottabban elítélve és megvetve, igyekeznek a jó egyetértés fenntartására, evégre szükséges igazán az „Unirea,” melyet az „Unirea” oly kihívólag akar megrontani.

HEGEDÜS LAJOS.

Közéletünk egy igen tekintélyes és mindenféleltséget osztatlan szeretetben élt tagja tűnt le a derek munkát végző jelesek sorából.

Hegedüs Lajos, a nagyenyedi ref. egyházmegye kitünő esperese, pár havi sulyos betegség után, f. hó 12-én bevégezte áldásteljes földi életét.

Alsófehérvármegye reformált egyházközségei négy külön egyházmegyébe vannak beosztva. Ezek közül csak egyik, a gyulafehérvári, fekszik egészen vármegyénk területén; a többi más szomszédos vármegyékre is kiterjed. Nevezetesen a nagyenyedi egyházmegye községeinek és hiveinek nagyobbik része Torda-Aranyosmegyéhez tartozik. És mégis hosszú idők alatt megszoktuk első sorban éppen ezen egyházmegyét tekinteni hozzánk tartozónak. A mi énknek. Nemcsak azért, mert Nagyenyed nevét viseli, nemis csak azért, mert évi nagy gyűléseit és kisebb gyűléseinek is nagy részét rendszeren városunkban tartotta, hanem mindenek felett azért, mert magok ezen egyházmegye hivei is úgy egyenkint, mint egyetemesen hozzánk számították magukat, velünk gondolkoztak, velünk éreztek, vármegyénk nagy nemzeti és kulturális érdekeit mindig szívükön hordozták, saját ügyöknek is tekintették, hiszen szolgálták, önfeláldozással védelmezték.

Azon áldatlan küzdelemben, mely már két évtized óta ostromolja megénk, sőt bátran mondhatjuk, országgrészünk legfontosabb nemzeti hivatásu kulturális intézményét, a Bethlen-főiskolát, megtörtént nem egyszer, hogy a megénk területén levő többi ref. egyházmegye vezérferfiat, sőt olykor éppen a főiskola vezetőit is, a támadók sorában láthatók, de az enyedi e. megye képviselői utolsó emberig egész önfeláldozással, sokszor guny és üldöztetés között lankadatlan kitartással, férfias bátorsággal küzdöttek a védelmezők előharcosai között, s nemis csak vármegyénk szülöttei hanem épügy a Tordaaranyos megyéhez tartozók, sőt azok is, kiket az egyházmegye távolabbi helyről tisztelt meg azzal, hogy képviselői sorába választott; avagy akár azt is mondhatnók, hogy első sorban éppen azért választotta be gondnokai sorába egy gr. Bethlen Bálintot, Zeyk Dánielt, képviselőivé egy Bartha Miklóst, Sándor Józsefet, mert a Bethlen főiskola védelmében tüntették ki magukat.

Tudjuk, hogy a solidaritás érzetének ennyire osztatlan és erőteljes nyilvánulása nem tulajdonítható csak egy ember közreműködésének; az egyházmegye minden szereplő férfiat megilleti ezért elismerésünk — de mégsem tévedünk, ha kimondjuk, hogy ezen egyvértartozás tudatának felebresztésében és fentartásában az orozslányrész ép a Hegedüs Lajos érdeme. Ő, a ki mindenben gyöngéd és engedékeny volt, ezen egy kérdésben végig tántoríthatatlan maradt; ő, a ki alig tudott valakitől valamit megtagadni, ezen a téren makacsul ellenállt ugy a keres, mint az üldözés nyomásának.

Az enyedi egyházmegyét két évtized óta némelek gunyosan, mások elismeréssel vezéregyházmegyének nevezik. Ezen nevet azon hatalmas protestanciával vitta ki, melyet 1874-ben egy gyönyörűen szerkterett Emlékiratban bocsátott napvilágra ily cim alatt: „Átegyük-e theologia seminariumunkat Kolozsvárra?” (Budapest, 1874). Ezen emlékirat alatt Hegedüs Lajos neve áll mint jegyző, majd 15 év multán 1889-ben, az ezen ügyben elfoglalt álláspontja miatt bukott el egy szavazattal az e. k. közügyigazgató választásnál. Jelenleg ezen méltóság újra betöltés alatt áll; tisztelői újra rá gondoltak volt; nem vonakodott tőle, de el volt határozva, hogy inkább újra megbukik sem hogy megalkudjék.

A halál közbe lépett, mielőtt a választás és a theologia ügyben a döntő harc megtörtént volna. Méltó a mi fájdalomunk; méltán viseli gyászát Alsófehérmegye, mint leghűbb fiai egyikének gyászát; jollehet politikailag nem ezen vármegyéhez tartozott; halálában mégis mi veszítettünk legtöbbet.

Ideiktatjuk szösz szerint azon rövid de hű és baráti kezekre valló életrajzot, mely róla az 1882-ben megjelent „Zsinati Emlékkönyvben” olvasható:

Született Marosvásárhelyt 1823. dec. 31-én. Atyja Lajos, ottani hires ref. lelkész, anyja Antal Mária, az erdélyi ref. e. kerület egykori buzgó püspökének Antal Jánosnak leánya.

Tanulását a m.-vásárhelyi ref. főtanodában kezdte, s az alsóbb osztályokat ott is végezte be. Midőn az ugynevezett deáki szakba lépett át, N.-Enyeden lakó püspök nagyatyja őt is, mint minden unokáját, maga mellé vette, hogy a felsőbb tudományokra oldala mellett, Bethlen Gábor nagyhirű intézetében képeztesse, a fogékony ifju lelkének, jellemének képzését saját magának tartva fönn.

1844-ben bevégezve — a bölcselmi és jogi tanfolyamok után — a theologiait is, egy évig a n.-enyedi főtanodában mint osztálytanító működött, mig 1846. tavaszán letévén a papi szigorlatot, a gerendi egyházközségbe pappá választott, hová még azon év május 1-én beköszöntött ugyan, de már másnap a berlini egyetemre indult, hogy mielőtt állomását végkép elfoglalná, tovább bővítsé ismereteit. Hivatalát 1847. május havában kezdte meg, s ugyanazon egyházközségben folytatja ma is, családja és hallgatói forró ragaszkodásában találva legfőbb örömet.

Fáradhatlan tevékenysége, nyílt, szives modora egyházmegyéje tisztelétét és szeretetét nyerte meg; 1869-ben egyházmegyei főjegyzővé választatván, a néhai Basa Mihály, a nagyérdemű veterán esperes mellett 9 évig folytatta e hivatalát, mig ennek halálával 1878-ban az esperesi szék megürült.

A n-nyedi egyházmegye kebelében hirneves főtanoda tanárikarával az erdélyi egyh. megyék között vezérszerepre küzdött föl magát. Esperesei mindig kiváló egyének valának. Most azonban, miután az enyedi főtanodának az 1873-iki egyh. kerületi közgyűlésen hosszas vita után életbe léptetett gazdálkodási rendszer miatt, az egyházközponti élet oly hullámokat vert, hogy nemcsak az egy. megye papi és világi elemeit, hanem az egész egyházkerületet két pártra szakította, e pártusák torzolkodásai között erőteljes de egyszersmind tapintatos kéz kelle a kormány-kerék mellé. A nagy többség s főleg a lelkesek H. L.-ban találták föl azt. Hiába kísérlették meg tekintélyes egyének pár lelkész rábeszélni, hogy vele szembe esperes-jelöltnek lépjenek fel; mindenik vissza-huzódott a kellemetlen versenytől, s Hegedüs Lajos esperes lett.

1880-ban az egyházkerületi főtörvényszék 3 lelkési biráinak egyikévé, 1881-ben zsinati képviselővé választották s mindvégig részt vett a zsinat tanácskozásában.

Bar 58 éves, még nem „öreg.” Középtermű, erős testalkat, megnyerő szelíd arc, önzetlen, szerető szív igazságos lélek, képzett ész. Jó pap, jó családfő.

Ezen életrajz iratása óta 12 év telt el. 12 évig kormányozta még egyházmegyéjét fáradhatlan munkássággal, nagy bölcsességgel és még nagyobb szeretettel, zajtalanul de biztos előmenetellel.

Tizenkétzer hallók az ő szerénységében vonzó esperesi jelentését, az egyházmegye folytonos szellemi és anyagi gyarapodásának meggyőző rajzát. Ezen gyarapodás egyik tanúbizonysága az özvegy-árvai gyámintézet, az ő kiváló előszeretetének és gondosságának tárgyal, mely esperessége kezdetén 15 frtot biztosított egy családnak, most pedig 120 frtot fizet.

A család gyászjelentője így hangzik:

Alattirottak keserű fájdalommal tudatják, hogy a feledhetetlen férj, apa, nagypapa, testvér és rokon Hegedüs Lajos gerendi ev. ref. pap. a nagyenyedi ev. ref. egyházmegye esperese, életének 70-ik, papságának 47-ik, boldog házasságának 46-ik és esperesi hivatalának 15-ik évében, folyó év és hó 12-én reggeli 6 órakor meghalt.

Az ur nem adott az ő szolgálójának sem változhatlan erősséget. Ama jó pásztor, ki nem jár vala senkinek bántására való utakon, de járt bölcsességgel, járt szeretetben mindenek előtt, hatva, munkálva, kötelességet teljesítve szelíd lélekkel, fáradhatatlan, kifogyhatlan gyöngéd szeretettel a családban, az ur nyájának legeltetésében, a pásztoroknak tanácsában, minden dolgaiban: nincs többé. Az élet könyve kibullott kezéből; nem foly, miként a méz az ajknak beszéde; az egészség olajarcain utolsó lobbot vetett, s mint a sima fényes víztükör alatt rejtező szikla élén megtörik s minden kincsével elsüllyed a hajó, úgy lön megostromolva a testi erősség, úgy tört meg a drága élet, úgy süllyedt alá vele a szerető szívek békéje öröme, boldogsága.

Által mentek a mi fejünk felett a keserűségek árvi-zei, nagy mint a tenger ami bánatunk. Vigasztalásunk csak a hit sugára, mely áthatja a legsötétebb vizeket is, reménységünk csak az Istenben, kinél minden sebre balzsam, kinél vigasztalásnak szent beszéde vagyon. Fajdalomban összedobbant szívünk tőle esdi, hogy a ki itt csak szeretni tudott, szeresse őt haló poraiban is, s ha itt halott e földön, legyen élő az élők szívében a hűség által, melynek jutalma örök, a szeretet által, mely keményebb mint a koporsó.

Legyen áldott örökre emlékezete!

Hült tetemei folyó hó 14-én d. u. 2 órakor tartandó gyászszertartás után fognak a gerendi sirkertbe nyugalomra helyeztetni.

Gerend, 1893. szeptember 12-én.

Özv. Hegedüs Lajosné, Horváth Jozefin mint neje. Hegedüs Lajos, mint fia; neje Mihály Klára, mint menyő gyermekeik: Klára, Lajos és Endre, mint unokái. Hegedüs János, n-nyedi theol. tanár; gyermekei Iona, férj. Kovács Odönné és gyermekei. Gyula, kir. mérnök és családja. Klára, férj. Kovács Gyuláné és gyermekeik. Kálmán, orvosudor és neje. Hegedüs Ágnes, férj. Luczai Albertné és gyermekei: Iona és Gizella, mint az elhunyt testvérei és a hozzájuk tartozók.

Özv. Horváth Samuelné szül. Szász Juliánna, mint sógornője és gyermekeik: Miklós, megyei főszámvivő, neje és gyermekei. Fanni, férj. Brenner Jaroslávné és gyermekei. Técsi Gábor, az elhunyt nevelt fia neje és gyermekei.

Utóhang

a detonátál kiránduláshoz.

Mindenki emlékeztetik, ki az E. K. E. alsófehérmegyei osztálya által vármegyénk bányavidékére és a Detonátához rendezett nagyszabású és szép kirándulások iránt érdeklődött, — e hó elején a kolozsvári lapokban „Helyreigazítás” cím

alatt br. Feilitzen Arthur által közzé tett azon igazságot kereső felszólalásra, mely a páratlan harmóniában lefolyt kirándulás szép emlékeit oly váratlanul és kellemetlenül zavarta meg, mondván épp az E. K. E. ügyvezető alelnöke, „hogy az E. K. E.-nek, mint ilyennek a Detonátánál menháza nincs, azt nem épített, tehát joga sem volt a Detonátánál átvétel-, felszentelés-hez stb. rendezett ünnepi actusokhoz s hogy programmon kívül történt minden elhatározás.”

Mi sem lett volna könnyebb, mint ezen elősorban épp az anyaegetlet működését desauváló egyoldalú nyilatkozatot akárcsak megyei osztályunknak is rendelkezésére álló hivatalos adatai alapján azonnal kellő világításba helyezni, de osztályunk higgadt vezetői épp az egyesület jól felfogott érdekében onnan várták előbb e sajnos félreértés tisztázását, honnan az egyesület kormányzata és tényezői működésének bírálata az alapszabályok értelmében erre elül jogosult, t. i. az E. K. E. választmányától a várt határozat e hó 10-én megérkezett, ide iktatjuk minden kommentár nélkül.

Erdélyrészi Kárpát-Egyesület.

Igen tisztelt megyei osztály!

F. hó 12-én tartott választmányi gyűlésünkben jelentés tételről a szép kirándulásról, melyet az igen tisztelt megyei osztály f. év 24-től 27-ig a megyei bányavidékekre rendezett. Választmányunk általános lelkesedéssel és éljenzéssel fogadta a jelentést és az egyesület népszerűsítése érdekében tett fáradozásokért az igen tisztelt megyei osztálynak őszinte, benső köszönetet szavazott.

Midőn tehát a választmány e köszönetét jegyzőkönyvi kivonat alakjában is közölnök, egyszerűsöd hazafias tisztelettel értesítjük, hogy az erdőri lakkal kapcsolatosan épített E. K. E. detonatai menedékház felavató ünnepét is, mely központunk rendelkezései alapján oly magasatosan folyt le, helyben hagyjuk és megerősítjük és intézkedtünk, hogy az egész ünnepéről kegyes patronusunk és tiszteleti elnökünk Bethlen András gróf m. kir. földművelésügyi miniszter ur ő nagyméltósága is értesítették és hozzájárulása, tekintettel, hogy a hely kincstári birtok — kinyeressék.

Kiváló örömről szolgál ez alkalommal az igen tisztelt megyei osztály iránt érzett bizalmunknak és köszönetünknek kifejezést adni, tisztelettel kérvén, hogy egyesületünk ügyét továbbra is támogatni és diadalra vezetni kegyeskedjék.

Kolozsvárt, 1893. szept. 12.

Hazafiai üdvözléssel

Gróf Bethlen Bálint

Radnóti Dezső

elnök.

titkár.

Kivonat

az E. K. E. választmányának 1893. szept. 12-én tartott gyűlése jegyzőkönyvéből. Jelen vannak: gr. Bethlen Bálint orsz. képviselő, elnök; Radnóti Dezső titkár, Kolbenheyer Bertalan, Várady Aurél, Kuthi István, jegyzők; Baróthi Jenő posta és táv. igazgató, Szekula Ákos az Adria vezérfelügyelője, Felméri Lajos dr. egyet. tanár, Nedorosztek János bankigazgató, Vass Béla gr. birtokos, Merza Gyula birtokos, Szádeczky Lajos dr. egyet. tanár, Veress Endre tanár, Vikol Simon zeneszerző, Gácsi József, nyug. tanár, Kántor József körjegyző stb.

Elnökölt: Bethlen Bálint gr. Jegyzett: Kuti István. Előadott: Radnóti Dezső.

Radnóti Dezső jelentést tesz, az ügyvezető alelnök úrtól kapott megbízása és felhatalmazása alapján az alsófehérmegyei osztály által rendezett és aug. 24-től 27-ig tartott bányavidéki kiránduláson való részvételéről; elmondja az egész kirándulás lefolyását és kapcsolatosan ezzel előterjeszti a detonatai menedékház felavató ünnepéről szóló jelentést.

Választmány a jelentést örvendetes tudással veszi és az alsófehérmegyei osztálynak, továbbá Ocsó János kir. tan. alispán, osztályelnöknek, Varró László dr. osztálytitkárnak, valamint Abrudbánya városnak, Zalathna, Verespatak és Bucsum községeknek az egyesület népszerűsítése érdekében tett fáradozásokért és a nyújtott támogatásért a legmelegebb köszönetet szavaz és felkéri, hogy az egyesület éljeli megvalósításában továbbra is ezzel a lelkesedéssel és ügybuzgalommal pártfogolják kegyesked-

jének. A detonatai szép felavató ünnepet, melyre a központi kiküldötteknek és osztálynak ügyvezető alelnök rendelkezései következtében felhatalmazásuk és joguk volt helybenhagyja és megerősíti. Tekintettel azonban arra, hogy az épület a kincstár tulajdona, a felavató ünnep egész lefolyása és hozott határozatai, mint a központi választmány tisztelettel teljes óhajai és indítványai, hozzájárulás végett a m. kir. földművelésügyi miniszterhez felterjesztendők. Egyben felkérdőnek határozza a választmány az ügyvezető alelnököt, hogy a lapokban bizonyára téves információ alapján közzétett nyilatkozata intencióitól elállai és az egyesület ügyeit továbbra is a tapasztalt buzgalommal és odaadással vezérelni sziveskedjék.

Kiadta Kolozsvárt, 1893. szept. 12.

Kuti István,
jegyző.

A fugadi phylloxera-infectio és a szőlő egy új veszedelme.

(Folytatás.)

A szőlő többi részén négyzetméterenkint 30 gramm befeckendezéssel a gyérités végeztetik, s ugyanazt fogja folytatni a szomszéd nagy szőlőbirtokos Szalánczy Lőrinc is. Miután ezen szőlőhegyben és a fugadi határon még három egymástól távol fekvő szőlőtelepen semmi gyanus jel még nem mutatkozik, remélhető, hogy szénkénegezéssel a fugadi hirneves bor még sokáig megmenthető lesz s mindenestre idő marad az amerikai alanyon való új szőlőtelepítésre, mindamellett, hogy az irtási munkálat közben a szőlőtőkön levő pókhálóba ragadott párszárnyas alak is észleltetett és így látszik, hogy rövid idő alatt új infectiók fognak mutatkozni.

A szénkénegező feckendők és eljárás leírását szakértőnek hagyva fenn, csak azt kívánom jelezni, hogy a teljes irtás bizony sok költségbe kerül, mert egy holdra 17 métermázsza szénkénegezés szükséges. Egy métermázsának loco Zalathna 15 frt, a feckendők darabja 25 frt; szállítás, feckendezési költség s a szőlőnek telforgatása, a gyökerek elégetésével egy hold teljes irtási költsége 350—400 frtra rug, azért tehát az első kis terjedelmű infectiók irtandók ki teljesen s a többi részben az első fellépésnél azonnal a gyérités kezdendő meg. A gyéritésre évenként egyszer, holdanként 1½ métermázsza szénkénegezés szükséges s az összes költség holdanként 50 frtra vehető, melyet okszerűen mivel, jó termő, főleg új szőlőink megbirnak, különben is a szénkénegezés csak a megfogatott talaju szőlőkben biztat sikerrel.

A phylloxera fellépésével együtt még egy avval csaknem hasonló veszedelemmel fenyegető szőlőbetegséget volt alkalmunk Fugadon megismerni. Ez a „dematophora natrix” nevű, a szőlő gyökerén élő penészgomba, mely feltaláltatott a phylloxerával együtt a megtámadott szőlőtők gyökerein. Régen fehérszínű penészgomba a gyökér hancsából táplálkozik s nagyító üveggel nézve, a megtámadott gyökér elredvesedettnek látszik. Az általa megtámadott szőlőtök épp oly jelenségek közt pusztul el, mint a phylloxerától meglepett, csak az a különbség, hogy míg a phylloxera általi pusztítás mindég központ körül terjedő foltokat mutat, addig a dematophora-val szemben egyes fajok több ellenállást tanusítván, a sárgulás és sárgulás szakdazott képet mutat. Ezen szőlőgyökér penészgomba nedves és frissen trágyázott talajban lép fel leginkább s ellene ezen fejlesztő tényezők elhárításán kívül csak a megtámadott foltok szigorú elzárása és kiirtásával lehet segíteni. Magyarország tul a dunai részén már jelentékeny pusztításokat tett, Erdélyben Kis Küküllő megyéből lett az idén fellépése több helyt jelentve.

G. J.

Nyári vándorlás.

(Folytatás.)

Késmárk. Városház. Templomok. Thököli kápolna. Temető. Gyárak. Lövölde.

Késmárk a lengyel királynak elzalogosított 16 szépesi városok legérdekesebbike, már a XIII. századbeli okmányokban előfordul s igen érdekes történelme van. Most mintegy 5000 lakossal bír s ámbár sok modern izlésű — s a mi feltűnt — több lapos fedelű emeletes házat is láthatunk benne, — széles, egyenes, jól kövezett, járdával ellátott utcáit régi, bolthajtásos, erősfalu házak alkotják. Vendéglőnk a legrégibb emeletes házak egyikében volt, melynek öles falai könnyen dacolnak az idővel.

Az első sajtóságos körülmény, ami feltűnt, a volt, hogy az éjjeli ór pontosan kiáltotta az órákat, s reggel kinézvén az ablakon, láttuk, hogy a széles utca közepén egy emeletes épület van, melynek közepéből nyulánk torony magaslik s fönn egy körülfutó erkélylyel, ahonnan az otlakó toronyőr figyelmezteti a világot a muló időre s a tűzre-vízre való vigyázatra. Elsősorban is rozoga lépcsőkön az 1461-ben épült városház tornyába s onnan ki az erkélyre mentünk, honnan pom-

pás látvány t hegység, azut — éppen het minden oldalf látónivalók sor vele szemben ken az 1486.

a külsőleg is kulcsokkal, s meglepetéssel ban épült góth egészen stilsze

A főoltár nevezett szárny alapra festett oltár hátlapjain balra levő Sanc

vannak, kevése ben készült org a keresztfán em

tovább egy 147 telő medence, sz zetes ülőhelyek melyek gyönyör nek rajzát meg női ipariskola. t templomot s az kápolnához siet

Amint tu Thököli család, nevet használta. szes, most kasza szépen ékített v

vannak, Légepérekkel ékített f van, „eques aur kápolna. Életnag 1544-ből Thököl

széke, a boltoza valót. Az egyk veri fel, falaira példányképp de

A várból tünk, hol sz városi tanácsos ténetének egyik Tátra vidékéről, irt művei által

szíves megmuta dobokat, zászlók lövész egylet vá megtekintésére, vábbi utunkra is

Jóízű ebéd kintsük az evang már befejezéshez lommal szemben

lett az egyházú sége volt vezető a külsőleg inkább hoz hasonló épü

találjuk magunk hája van. Mest tása összeillesztv

magos, csarvart bolthajtást, mely pei és a bibliabó liai mondatokkal

szati mű, erőse Közepén a felfes Mária, kétfelől p állanak. Számos

A szöszék aranyozott angya felett Jeremiás p lista van ábrázol

lebegő angyal t templomnak az o karzata van s ig

templomban. A p számozva vannak lyek értékes szor

ban, Szebenben. 1719-ben készült egyiket nürnbergi

Érdekes kör országgyűlés engé ában és Svédorsza

ben készült el eg a korcsoma épüle van, egy hosszú, később iskola volt

bával a templomi nyok stb. tartásár

pás látvány tárult szemünk elé: a hatalmas kárpát-hegység, azután a város rendezett utcáival, melyeken — éppen heti vásár levén — nyüzsgött a nép. Miután minden oldalról jó kinéztük magunkat, elindultunk a látnivalók sorozatát megkezdeni. Egy régi templom s vele szemben egy nagy harangtorony ötlött fel, melyeken az 1486. évszámot olvastuk. Alig nézegettük meg a külsőleg is érdekes építményeket, jött az egyházi a kulcsokkal, s midőn a templom belseje kitarult, kiváló meglepetéssel láttuk, hogy ez egyike a XV. században épült góth stílus templomaink legszebbikének, mely egészen stylszerűen, híven van restaurálva.

A főoltárt egy remek, nagyszerű góthstílusú ugynevezett szárnyas oltár képezi, melynek aranyozott alapra festett képei, jeles régi olasz festő művei. Az oltár hátlapjain szintén több szép vázlat látható. A balra levő Sanctuariumban szintén érdekes régiségek vannak, kevéssel tovább felette egy díszes karzat 1651-ben készült orgonával. Remek fa-faragványok, pl. Jézus a keresztán ember nagyságában, padok, gyóntató székek, tovább egy 1472-ben ércből öntött, igen szép keresztelő medence, szép orgona, festésekkel díszített menyezetes ülőhelyek s végül pompás miseruhák láthatók, melyek gyönyörű régi, magyaros jellegű díszítményeinek rajzát megrendeltük, eszünkbe jutván az enyedi női ipariskola. Ismételve néztük meg ez igen érdekes templomot s azután az egyházi ajánlatára a Thököli kápolnához siettünk.

Amint tudva van, a történelmünkben hírneves Thököli család, köztük Thököli Imre, a késmárki előnevet használta. Az övék volt ez az egykor igen díszes, most kaszárnyának használt várkastély, melynek szépen ékített várfalai és tornyai eléggé ép állapotban vannak. Legépebb azonban a Thurzó és Thököli címekkel ékített főkapun kívül az 1658-ban Thököli István, „eques auratus” árvai főispán által renovált várkápolna. Életnagyságu angyalok által környezett oltár, 1544-ből Thököli Sebestyán igen szépen berakott uriszeke, a boltozaton szép freskok képezik szép látnivalóit. Az egykor oly fényes kastély udvarát most füverifal, falaira pedig katonai alakok vannak mázolyva példányképpel derék lakóinak.

A várból visszatérve, az ódon városházba mentünk, hol szerencsések voltunk Schurartszer Róbert városi tanácsos ural megismerkedni, ki Késmárk történetének egyik legkiválóbb ismerője, és ki a magas Tátra vidékéről, valamint a késmárki lövészegyletről irt művei által nem csekély érdemet szerzett. Ő volt szíves megmutatni a városi lelvárt, régi fegyvereket, dobokat, zászlókat s mint az 1510-ben már fennállott lövész egylet választmányi tagja, meginvitált a lövölde megtekintésére, valamint utbaigazítással szolgált további utunkra is.

Jóízű ebéd után mindjárt siettünk, hogy megtekintsük az evangélikusok híres régi templomát. A most már befejezéshez közeledő impozáns új evang. templommal szemben van egy régi udvarház. A kapu mellett az egyházi lakása van, helyzetén azonban a felesége volt vezetőnk, nagy szolgálatkészséggel nyitva fel a külsőleg inkább egy nagy raktárhoz, mint templomhoz hasonló épületet. Belépve egy óriási facsarnokban találjuk magunkat, melynek egy főhajója és két oldalhajója van. Mesterileg van e templom magos bolthajtása összeillesztve s mint ilyen is ritkítja párját. Négy magos, csarvart oszlop tartja a felhős eget ábrázoló bolthajtást, melyen az apostolok, a szt. Háromság képei és a bibliából vett jelenetek megfelelő német bibliai mondatokkal láthatók. Az oltár is pompás szobrászati mű, erősen aranyozva, oszlopai pedig ezüstözve. Középen a felfeszített Krisztus, a kereszt alatt térdelve Mária, kétfelől pedig János apostol és Mária Magdolna állanak. Számos más bibliai alak is disziti.

A szószék is meglepett, mely egy ember-magos aranyozott angyalon nyugszik. Lépcsőjének bejárata felett Jeremiás proféta áll, küloldalon a négy evangélista van ábrázolva, a szószék tetején pedig, melyet lebegő angyal tart, a győzelmes Krisztus látható. A templomnak az oltár mögötti karzaton kívül még négy karzata van s így valóban nagy közönség fér el a templomban. A padok s a padokban az ülőhelyek számozva vannak, egyes családok ülőhely birnak, melyek értékes szönyeggel is díszítve, mint pl. Brassóban, Szébenben. Az orgona szintén igen szép munka, 1719-ben készült. A boltozatról két csillár függ, az egyiket nürnbergi házaspár ajándékozta.

Érdekes körülmény, hogy ezen templom az 1682. országgyűlés engedélye folytán, Németországban, Dániában és Svédországban gyűjtött adományokból 1717-ben készült el egy korcsona telkén ugy azonban, hogy a korcsona épület nagy ivó szobája maig s épen megvan, egy hosszú, rendkívül súlyos lócával, mely szobakésőbb iskola volt, most a mellette levő kisebb szobával a templomi felszerelések, ócska képek, faragványok stb. tartására szolgál. Fából pedig azért kellett

építeni a templomot, mivel kőből, téglából az időben nem volt szabad protestáns egyházat építeni e vidéken.

Az igen érdekes s nemsokára felhagyandó templomból kijöve, a Lyceum gyűjteményeit kívántuk megnézni, melyeket gazdagoknak, érdekeseknek jeleztek; azonban vacatión levén, az illető tanár nem volt otthon. Elmentünk tehát a temetőbe, melynel szebben rendezett, tisztábban fenntartott temetőt kisebb városban nem láttam. Milyenek ehez képest a mi elhanyagolt, rendezetlen, disztelen, kopasz temetők! A díszes kapun belépve, széles egyenes, porondozott, fával szegélyezett ut kétfelé osztja a tért, melynek belső széleit díszes sírboltok sorozata szegélyezi ezek előtt pedig sorban a sírhelyek következnek, sok pompás sírellel, de feltétlenül mindenik borítva a legszebb virágokkal, gondozva, apolva, tisztán tartva. Ott nincs behorpadt, letaposott, kopasz sírdomb, mert a város gondosan ügyeltet s bizonyos csekély díjért kertésze által rendben tartja. A fiall körülvevő temetőben hazafias kegyelettel mutatnak egy sírboltot, melyben az 1709-ben Heister által lefejeztetett Kray Jakab, Lánya Márton és Topertor Sebestyán ártatlanul kiszévedett késmárki tanácsosok és evang. egyházi előjárók hamvai nyugosznak. Tovább pedig egy hatalmas fekete svenit gula jelű Jóny Tivadar nyughelyét, ki a Lyceumnak 244000 tirtot hagyományozott.

A csönd és nyugalom honából átmentünk a város tulsó felén folyó Poprád vize mellé, hol hatalmas gyártelepek terülnek el. Ki ne hallotta volna a szépségi vászon híre! A leghíresebb gyár Késmárkon van, a Wein Károlyé. A lábál és gözzel hajtott szövőszékek százai, a fonal gombolyító orsók ezrei, a tömredék munkák munkájának szinte kábitó zajában foly a munka. Remek szépségű damaszkból kezdve az államasutak III-ik osztályu kocsiainak függönyéig, készítenek itt mindent s azonkívül foglalkoztatnak háznál is sokat. Mindjárt e gyár mellett van egy, hazánkban még egyedüli nagyszerű vászon-fehéritő gyár, melyet az igazgató kedves ifju neje mutatott meg, fel és le szállva a felvonó gépek, a szárítók, óriási üstök, kádok, mángarlok tömege között, nem hagyva el a villanyos világítás batteriáit sem, melynek dynamó gépét nagy előszeretettel indította és állította meg, egy pillanat alatt száz, meg száz világ fényét árasztva szét, vagy szüntetve be. Van itt aztán fonoda, keményítő és bőrgyár, malom stb., szóval élénk gyáripár, melyből bár csak egy volna meg minálunk.

A lövészegylet tagjai nagyon vigan kugliztak, midőn csinos parkjukba beléptünk. Alig hiszem, hogy hazánkban volna még ily régi lövészegylet, mely 1510-ben már létezett, 1611-től fogva jegyzőkönyvvel bír és igen csinos lövész helyiségbe összegyűjtve a régi céltáblákat is meg tudta őrizni. A lövész ház erkélyéről elragadó kilátás van a Tátrára, különösen a lommiczi, gerlachi stb. csucsra.

Viator.

(Folyt. köv.)

Vegyes hírek.

— **Főispáni vizsgálat.** Zeyk Dániel megyénk szerezett főispánja e hó 14-én hivatalos körutra indult s ez uttal Abrudbánya város s a verespataki szolgabírói hivatal ügykezelését beható vizsgálat alá veszi. Hivatalos útjában kísérik Csató János alispán, Török Bertalan főjegyző és Werner Gyula főispáni titkár, a két előbbi ez alkalommal saját ügyköréhez tartozó egyéb hivatalos teendőket végez.

— **Főispáni körút.** Zeyk Dániel főispán, miután a m. igeni jár. főszabírói hivatalát megvizsgálván, e nehéz járás ügymenetét behatólag megtekintette s a csekély munkaerő dacára elért eredményt meglegedéssel tudomásul vette, f. hó 14-én az alispán főjegyző, Csiky János kir. ügyész és titkárja kíséretében Abrudbányára és Verespatakra indult. Utközben Zalatnán, a kir. bányászati hivatalok központját s intelligentiáját által kiváló, szépen fejlődő bányaváros látogatta meg. A zalatnaiak diszkupunál fogadták az érkező főispánt, kit Csiky János r. k. plébános szép szónoklattal üdvözölt. Delben Dolog János bányatanácsos vendégei voltak az érkezők, délután pedig Lukács Béla miniszter neje-nél tették tiszteletüket és többeknél voltak látogatásban. Este fátylaszene volt, mely alkalommal Ferenczy ev. r. lelkész adott a zalatnaiak örömeinek kifejezést s a főispán ígérte, hogy Zalatnán melátnyos érdekeit szívesen támogatja. Azután fényes banquette következett, hol Moutanu Gyula g. k. h. esperes üdvözölte. Az igen sikerült baquette vidám hangulatban folyt le. Másnap reggel folytatta útját a főispán.

— **Jutalom játék.** Felhívjuk közönségünk figyelmét a keddi — Szathmáry Lajos kitűnő tehetségű színész — jutalom játéka.

— **A megyei központi választmány** f. hó 19-én gyűlést tart, melyen az országgyűlési képviselő választói 1894. évi jegyzéke elleni felszólalásokat fogja tárgyalni.

— **A n. enyedi ev. ref. egyházközség** a. esedéskben levő papi állomásának betöltése végett, már e hó elején főtisztelendő Szász Domokos erd. egyh. ker. püspök ur elnöklése alatt megtartottat a jelölés; de a főpász-

tor sürgős és nagy elfoglaltatása miatt a továbbiakra nem intézkedhetett. Folyó hó 14-én aztán, nagytisztelendő Szilágyi Farkas helybeli ref. lelkészt bizta meg a pap választási ügy tovább vezetésével, ki nyomban intézkedett is a próbaszónoklatok megkezdése ügyében. A próbaszónoklatok már e hó 24-én megkezdődnek, még pedig a következő sorrendben. F. hó 24-én Zájzon János az udvarhelyi ref. kollegium vallásánára; október 1-én Zsigmond Károly hátfalusi körlelkész; okt. 8-án Nagy Károly brassói körlelkész; okt. 22-én Ujvári István ördöghegyi ref. lelkész, okt. 29-én Jancsó Lajos marosújvári; november 5-én Váshelyi Boldizsár szamosújvári és 12-én Kiss Albert torjai — ref. lelkészek. Az érdekelt pályázóknak az értesítések is elküldetnek s szíves érdeklődéssel várjuk őket.

— **Megint újabb áldozatot követelt** a gyermekek öldöklő angyala, a roncsoló toroklobb, a 8 éves kis Müller Irma elragadásával gyszba borítván Müller Mikály közszeretben álló megyei tisztii ügyész családját. A közrészvét nyujtson a megzomorodott családnak az őt ért fájdalmas veszteségért némi vigasztalást!

— **A nagyenyedi önkéntes tüzoltó egylet,** a sétatéren levő maszó háza beavatási ünnepélyét, diszgyakorlattal egybekötve, e hó 24-én, vasárnap délután 3 órákor tartja meg, felhívjuk ezen érdekesnek ígérkező ünnepélyre, — melyre az előkészületek javában folynak — az érdeklődők figyelmét.

— **Helyreigazítás.** — Lapunk mult számának tárcájában a „Csiba Márton takarója” c. cikk alá sajtóhibából került a „Szallak István” név. E munka szerzője: Sallak István s így a tatta e névnek kellett volna állnia.

— **Elmezavar.** Szilágyi József helybeli cipészen elmezavar körjelei mutatkozván, megfigyelés végett a megyei közkórházba szállították.

— **A Kissolyoson** halálosan lefolyt betegség a m. kir. bolgyminiszterium bacteriologiai intézetében megéjtett vizsgálat szerint nem bizonyult ázsiai eholerának s így megyénk területe ez ideig mentes maradt e vészes és ennyi izgalmat keltő betegségtől. Korai volna azonban az okos elővigyázat és erőlyes védekezés rendszabályait most már abba hagyni, mivel a naponta közzölt hivatalos kimutatás szerint épen a uspoktan merült fel, Kolozsvárt néhány újabb eset.

Thalia hajlékából.

Ha volna akkora phantasiám, mint a minővel Jókai Móricz festi a „jövő század regényé”-t, talán látnék külön díszes tánctermet és külön rendes színházat is Nagy-Enyeden; de minthogy nincs, a távol jövőben kutató szemem még mindig csak egy kopott falu szük termecskén akad meg, melynek rozoga, hevenyészett „világot jelentő” deszkáira ép oly félelemmel lép a színész, mint a minővel ül le ütött-kopott padjaira a hallgató. Ebben a Pató páli elvek alapján az idő dekorálására bizott helyiségben szokta felütni tanyáját Thalianak egy-egy „trupp”-ja évenként, ilyenkor aztán átalakul Terpsichore terme (mert különben ez: az) színházzá. E hó elején, ezéltt másfél héttel is így lön.

Ebben azonban még nincs semmi különös; megesezt ez — mondom — másszor is. Haem igenis van abban rendkívüli, hogy kiktől eredett ez a metamorphosis. Mert hát eddig, a kik Thalia hajlékává tették azt a bizonyos „nagy”-termet, azoknak nagy része (jó Polgár Gyulával szólva) inkább érdemelte meg a szín-ész név-nél a szín-szamar nevet. Ritka dolog volt, mikor egy-egy jóra való szintársulat ütött nálunk tanyát. Ritka volt nálunk — ismétlem — az efféle, akárcsak a fehér holló. Ilyen fehér hollónak ismertük s ismerjük a nem rég városunkba érkezett fekete szőrű-bőrű — Csókát.

Miskolcz büszkélkedhetik vele, hogy nemzeti színházat Csóka dirigálja. Ügyes igazgató, ki nem riad vissza áldozatoktól, ha társulatának renomméjéről van szó. Ambitiosus és kiváló szakértelemmel megáldott színigazgató, kinek — ezek után természetesen — társulata is válogatott emberekből áll.

Es hogy dacára ennek, intelligens publikumunk mégsem igen pártolja őket, ez magam előtt is érthetetlen talány. Különben, hogy épen mik voltak azok az előadások, melyeken színházbarátjaink nagy része tündökölt távol-létével, ép szokról óhajtok megemlékezni.

Szept 7. — A társulat bemutatóját a „Madarász” képezte. Majd mindnyájan ismerjük Zeller Károlynak a West és Held-féle szöveghez írott ezen operettejét. A címszerepet Mátray Kálmán adta, ki ahhoz képest, hogy az előleges szini jelentésben kijelölt szerepkörön kívül eső szerepet töltött be, — elég jó volt. Játéka mutatott bizonyos intelligenciát, de énekszámái sok helyt indispónáltságot árultak el. Jobb volt nála Karacs (Staniszló), kinek tenorja igazán megállotta a maga helyét. Nagyon csinosan énekelt s ügyesen játszott Pogány Janka (Poltás Milka), tisztá, csengő és jól iskolázott hangja elismerésünket vivta ki. Kevésbé díszíthetjük meg Szilágyi Et-tát (választó fejedelemből), kinek játéka ugyan sokkal elevenebb volt, de dalai nem oly tiszták, nem annyira ki-

fogástalanok. Izléses komikummal dolgozta föl Breznay a (Csörsz báró) jellemeszerpét. Nem rossz komikus alakok voltak Bethleny László és Dolly Lajos (a professorok) sem, bár itt-ott érheti őket a túlzás gúncsa. Nem hagyhatjuk végül különös dícséret nélkül a Lyezenmayer nővéreket, kik a II. felvonásban valódi bájjal lejtettek el egy tiroli kettőst. A dal-, de különösen a Bokor karnagy által vezetett zene-karnak méltánylásával zárjuk is e napi recensionkat.

Szept. 8. — Szüret került Verő György 3 felvonásos operetteje: A szultán. Nem régi darab s méltán foglal helyet a népszínház repertoire-darabjai közt. Tárnya: egy részlet a világhírű Roxelane-nak Szelimhez való viszonyából. Szelim szultán egy husz éves ifju, kit fölválta nődz a franciás vérpezsgés s az angol spleen. Szomjazza a szerelmet s most nem kap hozzá méltó tárgyat, sokszor már már életuntá lesz. Meglátja Roxelant s a franczia leány ellenállása és kacérkodása fölguyítja végre benne a rég sovárgott tüzet. Ez lesz aztán mozgatója minden tettének. Ennek a szerelemnek keletkezését és a legmagasabb fokra való jutását tárgyalja a sok csinos soloval és duette-tel ékített, kedves zenéjű operette. A címszerep hullámzó érzelemvilágát jól reprodukálta játékkal és hanggal Pogány Janka. Szilágyi Etta (Roxelane) jobb volt, mint a mult este. Karacs (Gaston) is több verve-vel énekelte, Mátray és Györe (két basa) nem rossz komikus alakok voltak. Dolly „Kafant”ja is jó alakítás volt leszámítva egy-egy helyet, hol túlozva szünte a banalitásig tévedt. Új és kedves jelenség volt, mint operette-énekesnő Liezenmayer Szidi (Delia). A kar most is jó s az egész előadás összességében jól rendezett.

Szept. 9. — A drámai évek napja volt, a kik is „A valóni nász”-ban mutatták be magukat. E darabot a romániai társadalmi életből merítve írták: Gaughoff-er és Brocinár. Igazi drámai erővel lüktető színű, mely maradandó benyomást gyakorol az emberre. Főszerep benne a Szandáé (Cs. Almásy J.), ki odahagyva szegény muzsikuskisgyány apját (Breznay), nejevé lesz egy gazdag földbirtokosnak Notarának (Palotai) nem szerelemből, hanem csak hogy ragyoghasson. Szívében él egy régi szerelem, egy ifju, Jónel (Szathmáry) iránt, kit tanulmányai hosszabb ideig tavoltartottak honától, de most az esküvőn megjelent. Szandában a hiúság által háttérbe szorított szerelem megbosszulja magát. A nászéjen, míg férje dorbézolni megy s ő magára marad, megjelen előtte elhagyott édes atyja, az urgyölölő cigány s keserű szemrehányásokat tesz neki. Azután jó Jónel, ki egész nyiltan kijelenti, hogy most szereti, Piát (Boros F.). Végül még megjelen Csuk államügyész (Kazaliczky) ki üldözi szerelmével Szandát. A gyorsan egymást követő megrázó jelenetek föltorgatják Szanda egész valóját s az öngyilkossáig hajják. Míg azonban haboz, megjelen férje s minden megmondolás nélkül kiüríti a méreggel telt poharat. Szanda nem képes megakadályozni. Notara meghal. Szandát gyanuba fogják. Az ügy törvényszék elé kerül. A többször visszautasított szerelmes Csuk emeli a vádat, Jónel vállalkozik a védelemre. A törvényszéki jelenetet azonban egy váratlan eset zavarja meg; lázadó oláhok törnek a törvényszékbe, Jónelra szegzi vezetőjük pisztolyát, mert azt hiszik, hogy ez kijátszotta őket, midőn előzőleg védelmet ígért nekik. A fegyver elsül, de Szanda megvédi testével védő ügyvédét s ő hal meg azért, a kit úgy szeretett. Csuk megőrül. Jónel megtalálja boldogságát szerelmében, Piában. A költői igazságszolgáltatás teljes.

Ez a darab meséje, melynek főszerepét nagy műgondal dolgozta föl Cs. Almásy J. a hol maga a darab hézagot hagyott volna a logikai folyamatot illetőleg, ott s azt kipótolta az ő művészi játéka. Remek alakítás volt a Kazaliczkyé is. Szathmáry egy kissé igen pathetikus volt. Boros Ferike bájosan oldotta meg földadatát drámai szende szerepében. A többiek méltó ensemble-t képeztek e négy jó alakhoz.

A többi előadásról jövő számunkban.

B. Józsa.

(Folyt. köv.)

Piaci árak

Nagyenyeden, 1893. év szeptember hó 14-én.

Egy hektoliter tisztabuza	—	4	frt	80	kr.
„ „ elegy „	—	4	„	35	„
„ „ rozsa	—	3	„	75	„
„ „ kukoriceza	—	4	„	—	„
„ „ zab	—	4	„	50	„
Marha hus kilója	—	—	—	44	„
Borju „	—	—	—	40	„
Sertés „	—	—	—	44	„
Egy köbméter fa	—	2	„	50	„

Felelős szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.
Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

Henneberg G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, privátmegrendelőknek közvetlenül szállít: fekete, fehér és színes selyemszöveteket méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig postabér és vámmentesen; sima, csikos, kockázott és mintázott, damaszott stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szín s árnyalatban). Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelező lapokra 5 kr bélyeg ragasztandó. (1)

Sz. 2542. közig. 1893.

3-3

Hirdetmény.

Alólrít városi tanács ezennel közhírré teszi, hogy **Abrudbányán egy ujonnan felépítendő**

városház és iskola
felépítésére

pályázatot hirdet, felszólítván az építési vállalkozókat, hogy a kérdéses épületek építésére vonatkozó írásbeli zárt ajánlataikat legkésőbb

1893. évi szeptember hó 30-án

délután 5 óráig a tanács iktató hivatalához adják be.

Az árlejtés feltételei a következők:

1) Kikiáltási ár a megállapított költségvetésben részletezett összes anyag és munkadíj, **a) a városházhoz 18000 forint, b) az iskolához 24000 forint** van előirányozva.
2) Csak írásbeli zárt ajánlatok fogadhatók el, melyre egy 50 krajczáros bélyeg ragasztandó, a külső borítékra pedig ez a czim irandó: **Abrudbánya rendezett tanácsu város tekintetes tanácsához. Írásbeli zárt ajánlata N. N. építő vállalkozónak 2542/1893. közig. számú felszólítására.**

3) Építő vállalkozónak ki kell jelenteni, — hogy a tervrajzot, a költségvetést és szerződési feltételeket megtekintette, azokat ismeri s azoknak magát aláveti.

4) Csak az összes munkára fogadatik el ajánlat, még pedig csak is arra jogosított szakiparostól (építőmestertől).

5) A kitűzött határidőn túl beérkező ajánlatok nem fogadhatók el.

6) A vállalkozó, **ki az 1893. évi október hó 1-én délelőtt 10 órakor tartandó árlejtésben részt vesz, köteles ajánlatában az előirányzott összeggel szemben betű és számjegyekkel kifejezni azt a százalékot, melyet ebből az összes munkadíjból elenged.**

7) A tervrajzok, költségvetések és szerződési feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők és lemasolhatók a tanács iktató hivatalában folyó évi szeptember hó 1-étől folyó évi szeptember hó 30-áig.

Abrudbányán, 1893. auguszt. 17-én.

A városi tanács.

BOÉR BÉLA,
polgármester.

NONPLUSULTRA.
4 kiló csemegesajt
3 frt utánvétért kapható
gróf TELEKI ARVÉD
drassói vadalmában
posta és távirda Szeredahely.
Ugyanott elfogadhatnak megrendelések megegyezés szerint szállítandó
ALAPCZÖVEKRE
1 1/2 centiméteres ezre 13 forintért,
2 „ „ 16 „
3 „ „ 24 „
Alvincz állomásig.

Férfi s női betegségek,

mint bojakór, fekélyek, bőrkütségek; folyások és hólyag-hurut a legidültebb alakban is, **nem a közönséges, hosszadalmas befeeskendezésekkel, hanem**

irrigáció által saját készülékeimmel s új gyógymódom szerint

vagy esetleg helyi endoszkopikus kezeléssel is

alaposan s sikeresen

kezelteknek. Strieturák, az aggkóiban fellépő vizeleti nehézségek; agybeszennyezés, óalamint nemi gyengességgel párosult gerinehbajok

galvano-mechanikai módon

sikeresen gyógyíttatnak.

Orrfékelyek s orrnak bedugulása, valamint a szájszín orrnak büzsége az általam feltalált s több 100 esetben kitűnő eredménnyel használt

orresapkészülékemmel

rövid idő alatt alaposan gyógyíttatnak.

Galandférgek, melyek a legerősebb kuráknak ellenállottak, németországban készült gyógyszeremmel **3 óra alatt gyökeresen eltávolíttatnak.**

Dr. Fischer Adolf, orvos-sebész tudor, műtő- s nőgyógyász, a „Nyilvános gyógyintézet”-nek rendelő főorvosa s specialista 27 év óta.

Budapest, Ó-utca 5. sz. I. em. Rendel. d. u. 2-5-ig.

Csak díjazott levelekre válaszolok s. gyógyszeréről is gondoskodom. 5-26

326. szám 1893.

Arverési hirdetmény.

Alólrít kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a n.-enyedi kir. járásbíróóság 2141/1893. számú végzése által remetei Alba Gavrilla végrehajtató javára, remetei Bik Juon ellen 160 frt tőke, ennek 1892. év november hó 15-ik napjától számítandó 6% kamatai és egyéb törvényes járuléka követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság foglalt és 320 frtra becsült 2 drb. ökör, 1 ló esikóval, 1 tinó, 1 tulokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladotnak.

Mely árverésnek a 2478/1893. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen vagyis Remetén alperes lakásánál leendő eszközökre 1893. év szeptember hó 25-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahoz a venai szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok, ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Az előirányzott ingóságok vételára 1881. LX. t.-cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Nagyenyeden, 1893. szept. hó 6 napján.

GAJZÁGÓ SIMON, kir. bírósági végrehajtó.

HIRDETMEY.

A nagy-onyedi ev. ref. Bethlen főiskolának, Alsó-Fehér-megye **Vingárd és Henningfalva** községek határaitban fekvő erdői őrizetére egy vizsgálózt, erőteltjes, egészséges testalkatu és jó magaviseletű

erdővéd

kerestetik.

Fizetése: 300 frt készpénz, 50 frt lakbér — esetleg természetben lakás Vingárdon — és részesül az ugynevezett **pásztorpénzben** is, mely évenként **25-30** frtra megy.

Pályázni szándékozók felhivatnak, hogy saját kezűleg írott s okmányokkal felszerelt folyamodványukat **folyó évi október hó 15-ig** a Bethlen-főiskola jogügy s jószágigazgatóságához Nagy-Enyedre küldjék be.

A kinevezett erdővéd állomását **folyó évi december 1-én** köteles elfoglalni.

Nagy-Enyed, 1893. szeptember 16-án.

A BETHLEN-FŐISKOLA

Jogügyi s jószágigazgatósága.

Praktikus

GAZDATISZT

ha nős és jó bizonyítványai vannak,

azonnal felvétetik **Baresay Miklós** földbirtokosnál **Tartaria**, utolsó posta **Alvincz**.

Szerke
Nag
A KIAD

lap szel
közlem

Kiad
Wokál Ján

az előfize
bérment

Készítők

A

Végig já

évezedeken

láttam a bánya

a legbecesebb

adják; áttekin

Magyarország

zik; szemem

mészeti szépsé

egyaránt gazda

Feltűntek

moru emlékü s

ságot, magyart

pot és tisztvisé

A rom és

változást szem

látvány. melyet

vettem észre, n

lombos fák kör

korommá vált

ámde a megsz

adó földben sze

tások sarjadza

gyönge, fris lo

bánya, Verespa

hatunk, buzgón

ködhétünk, mel

A ki tudja

élet; a ki tudja

dozat szükséges

— fájdalom —

lik; a ki ismer

nem nyujthatja

nak, csak az me

góságát és nehé

Magyarorsz

eddig édeskevé

nyujtott kincsek

kenységét csak

töttük. Málshelyt

a rohanó árviz

talan veszélyezte

alig lehetett fen

sebbnél diszesel

TA

Ha

Ne emlegesd

nagyon szerettel e

jaimat. Tudhatod,

minden. Szilágyi

lehet.

Nincsen atyá

Tudtam, hogy

szerzel nekem.

Igen atyám,

akarom mondani n

mondom, hidd el,

ót. Nem is tette v

érted tenni, mert

és én is hiszem.

Tudom Margit

jónak hiszed, mert

a mi életemet elke

árva napjaimat kin

sötét tömlőccé tett

vel. . . Margit! T

mocsoktalan fejem

mindenem után eg

bolni! Átkozott!

Atyám! Kegy

gem átkozol. Miért